

POLIROM

F. Scott Fitzgerald

Marele Gatsby

BIBLIOTECA POLIROM

F. Scott Fitzgerald

Marele Gatsby

Traducere din limba engleză și note
de George Volceanov

Cuprins

Capitolul 1	7
Capitolul 2	33
Capitolul 3	51
Capitolul 4	76
Capitolul 5	100
Capitolul 6	118
Capitolul 7	136
Capitolul 8	174
Capitolul 9	193

Capitolul 1

Pe vremea când eram ceva mai Tânăr și mai vulnerabil, tata mi-a dat un sfat pe care de-atunci înceoace îl tot întorc pe toate fețele.

— Ori de câte ori îți vine să critici pe cineva, indiferent pe cine, mi-a spus el, nu uita că nu toți oamenii de pe lumea asta s-au bucurat de avantajele de care ai avut tu parte.

N-a mai adăugat nimic, dar, cum noi doi întotdeauna ne înțelegeam excepțional de bine în cuvinte puține, mi-am dat seama că, de fapt, voia să-mi spună cu mult mai mult. Prin urmare, am tendința de-a mă abține să-i judec pe alții; este un obicei care m-a ajutat să înțeleg multe firi ciudate și, în același timp, din cauza lui am ajuns, nu o dată, calul de bătaie al unor pisălogi înrăiți. O minte anormală pe dată sesizează și se atașează de această însușire când ea se manifestă la o persoană normală și, uite-așa, în anii de studenție am ajuns să fiu acuzat pe nedrept cum că aş fi un tip venal, și asta numai pentru că niște necunoscuți nărăvași îmi destăinuiau suferințele lor secrete. Majoritatea acestor confesiuni erau spontane și, de multe ori, când îmi dădeam seama după vreun semn inconfundabil că în aer plutește o mărturisire intimă, mă prefăceam că dorm, sunt preocupat de altceva sau pus pe zeflemea, fiindcă destăinuirile tinerilor sau, cel puțin, termenii în care

și le exprimă ei aduc, de regulă, a plagiat și au de suferit de pe urma unor evidente reticențe. A te abține de la a-i judeca pe alții presupune un optimism până la ceruri. Și în ziua de azi mi-e uneori teamă să nu-mi scape ceva dacă uit – aşa cum susținea taică-meu din snobism și după cum repet și eu, tot din snobism – că nu ne naștem toți cu șanse egale de a duce un trai decent.

Și, după ce m-am lăudat cu spiritul meu tolerant, trebuie să mărturisesc că are și acesta o limită. Comportamentul uman s-o fi întemeind el pe o stâncă dură sau pe mocirle jilave, dar de la un punct încolo nu-mi mai pasă pe ce anume se întemeiază. Toamna trecută, când m-am întors de pe Coasta de Est, îmi doream ca lumea întreagă să poarte uniformă și, într-un fel, să dea onorul conduitei morale; nu-mi mai doream incursiuni nesăbuite sau privilegiul unor ocheade aruncate în inimile altora. Doar Gatsby, omul al cărui nume dă titlul acestei cărți, a reprezentat o excepție în acest sens – Gatsby, care la vremea aceea întruchipa tot ceea ce-mi stârnește cel mai profund dispreț. Dacă prin personalitate înțelegem o suită neîntreruptă de acțiuni încununate de succes, atunci despre acest om se poate spune că avea o personalitate splendidă, că era deosebit de sensibil la promisiunile vieții, de parcă ar fi avut ceva din aparatura complicată care înregistrează cutremurele de pământ de la distanțe de zeci de mii de kilometri. Această sensibilitate n-avea nimic de-a face cu natura impresionabilă sau influențabilă a „temperamentului creator“, ca să folosim un eufemism – dimpotrivă, era pusă în slujba unei nemărginite încrederi, vădea entuziasmul unui spirit romantic, cum n-am mai pomenit

la nimeni și cum, probabil, n-o să mai pomenesc în veci. Nu – până la urmă, Gatsby s-a dovedit a fi un om de treabă; doar profitorii de pe urma lui, mizeria încăcioasă plutind în veghea visurilor sale, m-au făcut în cele din urmă să-mi pierd interesul față de necazurile înăbușite în fașă sau stările de euforie trecătoare de orgoliu ale semenilor mei.

De trei generații încoace, suntem una dintre familiile de seamă, înstărite, din acest oraș situat în Vestul Mijlociu. Membrii familiei Carraway constituie mai degrabă un clan și, între noi, umblă vorba că am fi descendenții ducilor de Buccleuch¹, însă intemeietorul ramurii din care mă trag eu a fost fratele bunicului meu, care s-a stabilit aici în '51, a trimis pe altcineva în locul său când a fost Războiul Civil, iar el a pus bazele unei afaceri anglo cu articole de fierărie, de care astăzi se ocupă tatăl meu.

Nu l-am întâlnit niciodată pe acest frate al bunicului meu, dar se spune că semăn cu el – judecând mai ales după portretul lui imperturbabil, agățat în biroul tatii. Am absolvit universitatea la New Haven² în 1915, la numai un sfert de veac după taică-meu și, un pic mai târziu, am participat la tardiva migrațiune teutonică cunoscută sub numele de Războiul cel Mare. Contra-incursiunea noastră mi-a plăcut atât de mult, încât m-am întors acasă cuprins de o stare de neastăm-păr. Pentru mine, Vestul Mijlociu nu mai era centrul călduț al lumii, de-acum îmi părea capătul părăginit al universului – aşa că m-am hotărât să plec pe Coasta

-
1. Titlul de duce de Buccleuch a fost creat în Scoția, în anul 1663.
 2. Este vorba de Yale, care, ca vechime, este a treia instituție de învățământ superior din Statele Unite, fiind înființată în 1701.

de Est și să învăț meseria de agent la bursă. Toate cunoștințele mele se ocupau de speculații la bursă, aşa că, mi-am zis eu, o mai fi loc pentru încă unul. Mătușile și unchii mei au discutat îndelung decizia mea, de-a fi zis că îmi caută o școală pregătitoare înainte de-a mă trimite la colegiu, iar în cele din urmă au bâiguit un „Păi – mda”, afișând o mină gravă, plină de îndoială. Tata și-a dat acordul să mă finanțeze un an de zile și, după multe amânări, în primăvara lui 1922 am sosit, îmi închipuiam eu, pentru totdeauna pe Coasta de Est.

Soluția practică ar fi fost să-mi găsesc un apartament în oraș, însă, cum afară era cald și eu tocmai lăsasem în urmă un ținut cu pajiști întinse și copaci prietenoși, atunci când un Tânăr de la birou mi-a propus să închiriem împreună o casă într-un orașel din care să facem naveta la serviciu, ideea lui mi s-a părut grozavă. El a fost cel care a găsit casa cu pricina, în stil bungalow, bătută de intemperii, cu peretei din carton gudronat și cu o chirie de optzeci de dolari pe lună, însă, în ultima clipă, firma l-a trimis la Washington, iar eu m-am mutat în suburbii de unul singur. Aveam un câine, mă rog, l-am avut câteva zile, până să fugă, o rablă de Dodge și o menajeră finlandeză care-mi făcea patul, îmi pregătea micul dejun și vorbea în barbă, pe limba ei, aplecată deasupra mașinii electrice de gătit.

O zi-două m-am simțit singur, până când, într-o dimineață, un bărbat sosit pe aceste meleaguri mai recent decât mine m-a oprit să mă întrebă neajutorat:

— Cum se ajunge în satul West Egg?

I-am explicat și, văzându-mi apoi de drum, nu m-am mai simțit singur. Eram o călăuză, un deschizător de drumuri, unul dintre primii coloniști. Fără s-o știe,

omul acela mă făcuse să mă simt ca acasă prin părțile locului.

Și, uite-așa, îmbiat de razele soarelui și de superba explozie a frunzelor ce creșteau în copaci – ca în niște secvențe de film derulate cu repeziciune –, mi-a răsărit și mie în minte convingerea familiară că viața avea să-nceapă din nou odată cu venirea verii.

Pe de-o parte, aveam foarte mult de citit, iar pe de altă parte, simțeam că mă încarc de sănătate respirând aerul proaspăt și revigorant. Mi-am cumpărat vreo zece volume despre sistemul bancar, credite și fonduri de investiții, care stăteau pe poliță cu cotoarele lor de un roșu-auriu ca al monedelor noi-nouțe, promițându-mi divulgarea minunatelor secrete, știute doar de Midas, Morgan și Mecena. Unde mai pui că aveam nobila intenție de-a citi și multe alte tomuri. În studenție îmi afirmasem întru câtva talentele de condeier – într-un an scrisesem o suită de editoriale foarte solemn și conventionale în revista *Yale News* –, iar acum aveam să mă întorc la astfel de preocupări și să redevin unul dintre specialiștii cu cel mai îngust domeniu de studiu, „omul care se pricepe câte un pic la toate“. Asta nu-i o simplă zicală – poate că, la urma urmei, ai parte de mai multe realizări dacă privești viața pe-o singură fereastră.

Întâmplarea a făcut să închiriez o casă într-una dintre cele mai ciudate comunități ale Americii de Nord, situată pe insula aceea îngustă și rebelă ce se întinde la est de New York, unde, printre alte ciudățenii ale naturii, se află și două formațiuni geologice neobișnuite. La treizeci de kilometri de oraș, există o pereche de ouă imense, cu contururi identice, despărțite

doar de un mic golf, ce străpung o întindere de apă sărată – cea mai domesticită apă sărată din întreaga Emisferă Vestică, uriașa curte scufundată a lagunei Long Island. Nu sunt perfect ovale – întocmai ca oul din povestea lui Columb, au capătul turtit la bază, spre uscat, dar asemănarea lor fizică pesemne că-i pune în mare încurcătură pe pescărușii ce zboară deasupra lor. Pentru ființele neînaripate, însă, un fenomen și mai interesant este faptul că, în afară de formă și mărime, se deosebesc din toate punctele de vedere.

Eu, unul, locuiam pe West Egg – ei bine, pe cel mai puțin în vogă dintre aceste ouă, deși clasificarea este cât se poate de superficială, având în vedere contrastul bizar și de-a dreptul sinistru dintre ele. Casa mea era situată chiar în vârful oului, la doar patruzeci sau cincizeci de metri de lagună, înghesuită între două proprietăți uriașe, care erau închiriate cu douășpe-cinșpe mii de dolari pe sezon. Cea din dreapta mea era o construcție colosală din toate punctele de vedere – reproducerea fidelă a vreunei primării din Normandia, cu un turn nou-nouț ițindu-se într-o parte de sub o bârbuță de iederă sălbatică, cu o piscină de marmură și cu mai bine de patruzeci de acri de peluză și grădină. Era reședința lui Gatsby sau, mai bine zis, de vreme ce nu-l cunoșteam pe domnul Gatsby, era o reședință locuită de un gentleman cu acest nume. Casa mea era urâtă de căuza sa și silă să te uiți la ea, însă era o urătenie minusculă și nimeni n-o luase în seamă, aşa că aveam vedere spre larg și, parțial, spre peluza vecinului meu – cu alte cuvinte trăiam în vecinătatea consolatoare a unor milionari, toate astea contra sumei de optzeci de dolari pe lună.